

1848 - 1849

Jar slovenského národa

Revolúcia rokov 1848 - 1849 hlboko zasiahla do osudov európskych národov, medzi nimi i Slovákov. Po revolučných vystúpeniach v marci 1848 bolo zrušené poddanstvo a vyhlásené základné demokratické slobody. Uhorsko získalo v rámci habsburskej monarchie faktickú samostatnosť. Predstavitelia slovenského národného hnutia na čele s Ľudovítom Štúrom zmeny uvítali a podporili. Zároveň sa zasadzovali za ich pokračovanie, ďalšiu demokratizáciu života spoločnosti a priznanie národných práv Slovákom, vrátane územnej autonómie.

11. mája 1848 prijali predstavitelia Slovákov v Liptovskom Mikuláši politický program slovenského národného hnutia Žiadosti slovenského národa. Ich požiadavky narazili na prudký odpor vládnucich predstaviteľov maďarskej revolúcie na čele s Lajosom Kossuthom, ktorí usilovali o pretvorenie etnicky pestrofarebného Uhorska na jednofarebný národný štát Maďarov. Predstavitelia Slovákov boli preto prinútení hľadať oporu na strane cisárskej Viedne, odkiaľ dostali prísluby splnenia národných požiadaviek. V septembri 1849 vznikla Slovenská národná rada, prvý vládny orgán Slovákov v novodobej histórii a Slováci vstúpili na cestu ozbrojeného zápasu za svoje práva. Postupne boli zorganizované tri dobrovoľnícke výpravy, ktoré sa zúčastnili bojov na území Slovenska. Po potlačení maďarského vystúpenia za samostatnosť však Slováci získali len obmedzené práva v školstve a kultúre. Slovenské povstanie rokov 1848 - 1849 malo napriek tomu z hľadiska národného vývinu Slovákov historický význam. Slováci v ňom prvýkrát vkročili na scénu európskych dejín s vedomím vlastnej identity ako osobitý národ.

(1) P. M. Bohúň: Slovenské ľudové zhromaždenie na jar 1848, olej, 1848 - 1849. SNM - Múzeá v Martine

(3) J. Heicke: Slovenský dobrovoľník s dievčaťom, litografia, 1849

(7) J. Heicke: Slovenský dobrovoľníci - dôstojník a vojak, litografia, 1849

(10) Mahyla slovenského dobrovoľníka Jurka Langsfelda popraveného v Kremnici

(11) Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky. Tvorcovia uniformy sa inšpirovali odevom slovenských dobrovoľníkov v rokoch 1848 - 1849

(4) J. Biss: Jozef Miloslav Hurban (1817 - 1888), vyznamný činiteľ národného hnutia, predseda prvej Slovenskej národnej rady vytvorenej v septembri 1848, olej, 1850. SNM - Múzeá v Martine

(8) Michal Miloslav Hodža (1817 - 1870), popredný predstaviteľ národného hnutia, predseda spolku Tatrin, olejmalba J. B. Klemencsa, 1846. SNM - Múzeá v Martine

(12) Zatykač na vedúcich činiteľov slovenského národného hnutia Štúra, Hurbana a Hodžu vydaný v máji 1848

(2) Zástava slovenských dobrovoľníkov z roku 1848 sa stala základom slovenskej národnej zástavy

(5) P. M. Bohúň: Ján Francisci ako dobrovoľnícky kapitán v revolúcii 1848 - 1849, olej, okolo 1850. Slovenská národná galéria Bratislava

(6) Pečať Slovenskej národnej rady z revolučného roku 1848 a jej odtlačok do vosku

(9) Parný vlak na Červenom moste pri Bratislave, dobová kolorovaná litografia. Prvý parný vlak prišiel do Bratislavy z Viedne 20. augusta 1848

(13) Ostreľovanie Komárne cisárskymi vojskami v marci 1849, dobová litografia

(15) Vodca maďarskej revolúcie Lajos Kossuth sa postavil proti národným požiadavkám Slovákov, dobová kolorovaná litografia

(14) Bankovka maďarskej vlády tzv. košičovka z roku 1848